

Remiss för personer 18 år och äldre – vid misstanke om språkstörning och/eller dyslexi

Observera att om remissen skickas från elevhälsan, gällande elev över 18 år, är det önskvärt att remissen utformas på samma sätt som för elever under 18 år, se ”Remiss för skolbarn ungdom under 18 år”.

Information om språkstörning/DLD

Språkstörning/DLD (Developmental Language Disorder) är en medfödd funktionsnedsättning som innebär att en person har svårt att förstå språklig information och att uttrycka sig språkligt. De språkliga svårigheterna ser olika ut hos olika personer, men är så pass omfattande att de påverkar utbildning, arbete och vardagsliv. Svårigheterna förändras oftast men kvarstår i någon form över tid. Vid språkstörning finns språksvårigheter på alla språk som personen talar. Svårigheterna har inte sin grund i begränsad exponering för språk.

Vid misstanke om språkstörning och behov av utredning kan remiss skickas i alla åldrar.

En person skall ha varit i Sverige i tre år innan remiss skickas och det skall finnas misstanke om språkliga svårigheter även på modersmålet.

Information om dyslexi

Det kan finnas flera orsaker till läs- och skrivsvårigheter, exempelvis dyslexi, språkstörning, bristande läserfarenhet, koncentrationssvårigheter mm. Logopedmottagningen utreder i de fall där det finns misstanke om dyslexi och/eller språkstörning som grund för svårigheterna.

Dyslexi är en medfödd funktionsnedsättning som innebär att personen har svårt att lära sig läsa och stava. Kärnproblematiken vid dyslexi är svårigheter med den grundläggande lästekniken, den så kallade avkodningen. Svårigheterna kan inte förklaras av begränsad träning eller läserfarenhet. Dyslexi kvarstår under hela livet, men läs- och skrivförmågan utvecklas och förändras över tid.

Remissens innehåll

En remiss för utredning av språkstörning och/eller dyslexi skall innehålla information om:

Frågeställning

- Vad är frågeställning och syfte med utredningen?

Språklig förmåga på svenska

- Information om patientens språkliga förmåga idag (hur kan patienten förstå vad som sägs i samtal, information och berättelser?)

Hur kan patienten uttrycka sig muntligt i samtal, beskriva och förklara?

Vid flerspråkighet – Språklig förmåga på modersmålet

- Talar patienten fler språk än svenska, i så fall vilket/vilka? Dialekt?
- Hur många år har patienten bott i Sverige? Hur många år har patienten gått i skola i Sverige? SFI? Hur många år har patienten gått i skola i annat land?
- I vilka sammanhang och hur ofta använder patienten sitt modersmål?
- I vilka sammanhang och hur ofta använder patienten svenska?
- Hur uppfattar patienten sin förmåga att förstå och uttrycka sig på modersmålet?
- Kan patienten läsa och skriva på sitt modersmål? Har patienten tränat läsning och skrivande på modersmålet?
- Har patienten fått modersmålsundervisning?
- Vad och hur ofta läser patienten på modersmålet?

Läs- och skrivförmåga på svenska

- Beskrivning av patientens läs- och skrivförmåga (läshastighet, läsförståelse, stavning, förmåga att uttrycka sig i skrift)
- Vad och hur ofta läser patienten på svenska?
- Använder patienten tekniska hjälpmedel för att kunna läsa?

Skolgång

- Hur har skolgången sett ut? Närvaro? Måluppfyllelse? Utbildningsnivå?
- Har svårigheter uppmärksammats under skoltiden? Har patienten fått extra träning eller stöd under sin skoltid?

Allmän hälsa

- Uppgifter om syn och hörsel samt eventuella syn- och hörhjälpmedel.
- Beskriv patientens allmänna hälsa, väsentliga medicinska uppgifter.
- Har patienten svårigheter eller diagnos inom NPF?
- Har eller har patienten haft kontakt med annan vårdinstans, till exempel BUP, habilitering, psykiatri eller liknande?

Språk-, läs- och skrivutveckling

- Hur var språkutvecklingen? Hur var läs- och skrivutvecklingen?
- När började språk-, läs- och skrivsvårigheter märkas av?

Tidigare logopedkontakt

- Har patienten tidigare gjort utredning eller haft träning hos logoped?

Ärftlighet

- Finns det någon i patientens familj eller släkt som har eller har haft språkliga svårigheter/ språkstörning? Läs- och skrivsvårigheter? Svårigheter inom NPF?